

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicorvm Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XXXIII. De reformatione antiquæ Canonicæ S. Mariæ montis Cretæ, &
fundatione monasterij S. Mariæ Pacis de Vrbe.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

Hoc eodem anno 1481. Sixtus Abbatiam S. Marie de Prælatu lanuensis diocesis, & Ordinem Colonicum cõmendatam, in qua per annos octo annis supra quinquaginta monachorum conventus omnino defecerat, extinctis in illa titulo Abbatis, necnon etiam ordine monastico, nostræ congregationi contulit ad effectum, & cum potestate erigendi ex illius bonis in oppido Novæ diocesis Dertonensis canobium sub titulo Abbatis, quod tamen non est erectum, & monasterij bona Abbatia S. Theodori lanuensis viciata, emanauerunt autem literæ prædictæ vltimo 6. Calendis Nouembris.

CAPVT TRIGESIMVM TERTIVM.

De reformatione antiquæ Canonice S. Marie montis Creta & fundatione monasterij S. Marie Pacis de Vrbe.

ANNO 1482. quo Generale Capitulum congregatū fuit Raueennæ. ac in eo electi Rector Generalis R. P. D. Scuerinus Mediolanensis. Visitatores D. Archangelus Vicentinus, D. Franciscus Tarafinus, D. Sylvanus Venerus, & D. Lucas Mediolanensis, reformatum est antiquum canonicum Ordinis canobium S. Marie montis Creta, in diocesi Calanenſi Montisferrati, olim Vercellenſi. est autem locus, vbi monasterium, mons inter Padum, Tanarum caterorum dictæ prouinciæ altissimus. ad quem B. Eusebium Episcopū Vercellensem & martyrem causa declinandæ persecutionis Acanorum se recepisse, Beateque Virginis Dei genitricis imaginem à Luca Evangelista depictam, ex Oriente allatā, eò translulisse, ac in paruo sacello extructo, quod S. Eusebij Oratorium nunc dicitur, locauisse, Vercellenſis Ecclesiæ tabularia testatur. vbi postea Marchiones Montisferrati peramplam Ecclesiā ante annos quingentos castruxerūt, & multis prædijs, villis, & castris eū illorum temporali iurisdictione donatā ac donatā canonicis regularibus Ord. S. Augustini sub regimine Prioris degentibus, antiquæ cuiusdam congregationis, cuius nomen oblitteratum legere non potui, perpetuo regendum tradiderunt. Qui locum per aliquot secula tenuerūt, donec bellorum procellis ingruentibus, quibus illæ regiones non semel attrite fuerant & crudeliter vastate, monasterium canonicis fugatis, bonis occupatis, iuribus, & iurisdictionibus ab illicitis detentoribus vsurpatis, ad tantam

calamitatem est deductum, vt tempore Sixti IV. vnus in eo canonicus nomine Tobias, ex Ordine Seruitarū ad canonicos translatus, solus resideret. quo tempore Gulielmus Marchio Montisferrati, qui loci patronus, vtpote ab illius parentibus fundatus, putabatur, ordinē canonicum in illo extingui, & Seruorū institui à Sede Apostolica impetrauit; quæ reformatio cum ad votū minime successisset, neque fractus ex eadem intentus colligeretur, canonicum ordinem denuo restitui, & canonicis Lateranensibus tradi supplex à Pontifice impetrauit, acceptis literis Apostolicis, apud S. Petrum hoc anno Calendis Februarij datis, quarum vigore collegium ex canonicis nostræ congregationis ibidem fuit institutum, quod sub regulari obseruantia nunc etiam viget, ac floret.

Post huiusmodi reformationem tum propter diuinum cultam restitutam, tum ob frequentia miracula, & beneficia, quæ Omnipotens ad suæ Genitricis intercessionem patrare, tribuereque poscentibus dignatur, ingenti multitudine populorum vtriusque sexus ex finitimis ciuitatibus, prouincijs illuc causa deuotionis conflente, circa maiorem Ecclesiam, & monasterium quadraginta circiter sacella per montis ambitum & citium vsque ad summam sunt ædificata, quæ nonnulli Principes, inter quos Serenissimi Sabaudia, Mantuaq; Duces, finitimæque Ciuitates & Oppida singula singuli certatim exstruenda sibi delegerunt, vt non iam vnum monasterium, sed amplum oppidū videri videatur. Conspiciuntur in illis imagines Beatissimæ Virginis Dei Genitricis ortum, & totum huius vitæ procursum ad vnum repræsentantes, opere statuario politissime formatæ adeo, vt in illis præter spiritum nihil desiderari videatur. de quibus sacellis, necnon etiam de monasterij, & Ecclesiæ prima fundatione librū edidit R. P. D. Michael Angelus à Liburno, loci Vicarius, sublimis vir ingenij supra conditionem ætatis, in quo spes magna concidit, dum morte præuentus illud Quintilianum verificauit. Ingenia præcocia raro ad maturitatem peruenire. Hoc monasterium propter loci reuerentiam, & populi conuersum dignitate Abbatiali ante paucos annos fuit decoratum.

ANNO 1483. Generale Capitulum Placentiæ. Rector Generalis R. P. D. Archangelus Vicentinus. Visitatores D. Gregorius Placentinus, D. Donatus Mediolanensis, D. Philippus à Camerino, & D. Philippus Vercellensis. Hoc anno Sixtus IV. Ecclesiam S. Marie Pacis de vrbe proprijs sumptibus fundatam canonicis regularibus Laterano pulsus donauit. Cuius erigendæ occasio hæc fuit; nam vbi templum S. Marie Pacis nunc visitur, erat antea Ecclesia parochialis S. Andreae de Aquarenarijs nuncupata, & in illius porticu effigies beatissimæ Virginis Deiparæ,

II.

49 Me
na.

tes, & alia quamp̄lura p̄lata templa, & p̄tiosa, quae in alijs Urbib; & extra à fundamentis proprijs expressis iustis, & quidem in magna fundari, & instaurari fecimus, & vna notis comite, cum alijs bonis operibus uniuersis perferretur intendimus, ita illa ipsa dulcedine pacis fructus, & in ea latuitur. Sed quia nihil aliud esse videtur, nisi in eo diuini cultus induceretur, & sub aliqua institutione regeretur, & gubernaretur: collata autem inter alios religioſos institutionem canonicam regularium Ordinis B. Augustini fore primariam, & ab ipſo sanctissimo Ecclesie Doctore Augustino sociatam, & per longa seculu viru probu, & literarum scientia omni virtute pollentiu stabilitam, ad eos possunt iam dicitur intuentur, sperantes quod per canonicam congregationem Lateranensiu dicitur Ordinis sub regulari obseruancia degentes templum Pacis memoratum in spiritualibus, & temporalibus Deo proprijs scilicet dicitur suscipiet incrementa. Igitur ad omnipotentis Dei laudem, & honorem, vt populo Christiano pacem elargi, & in perpetuum stabilire dignetur, ipsiusque Genitrici Virgini glorioſe Mariae, & totius celestis exercitus, Meti proprio, non ad aliquorum instantiam, aut petitionem, sed de nostra meti voluntate Patribus Ecclesiam sancti Andreae de Vrbe, in cuius pariete, seu portu dicitur imago ante fuit, & cuius parietem, & fabricam dicitur templi coaptari fecimus, si quid adhuc in eodem in ea superest, pro maiori perfectione operis demoliri, illiusque materiam, & lapidei aliarum in nouum templum transferri volentes, & illud in eodem templo ab omni superioritate, & visitatione, ac dominio presbyteri Cardinalis tituli sancti Laurentij in Damasia pro tempore existentis auctoritate apostolica, & ex certa nostra scientia, deque plenitudine potestatis exuentes, & totaliter liberantes, eiusque fructus, redditus, & proventus cum omnibus oblationibus, quas dicitur pro dicto templo monasterio Ecclesie huiusmodi à fidelibus sunt, seu erogantur prefato templo nostro Pacis per nos erecto, dilecto filio magistro Ludouico de Agnellis ipsius Ecclesie Rectore, notario nostro concurrente, ac omni iuri sibi in Ecclesia, & templo huiusmodi, seu ad eum quomodo libet spectanti, in manibus nostris hodie sponte, & libere cedente, cessanteque huiusmodi aduocantes, & applicantes, & approbantes, templum ipsum cum ipsius ambitu praefato, & futuro in monasterium congregationis, & ordinis praedictorum, cum vna Praepositura, quae inibi dicitur consuetudinali sit, erigimus, creamus, & institui-
mus. Quae Praepositura, & canonici pro tempore in monasterio, & congregatione huiusmodi existentes se canonice sustentare, & onera eidem monasterio pro tempore incumbencia facilius perferre valeant. Templum, & monasterium praedicta ab eius primana erectione pacem, cum olim Ecclesia S. Andreae praefata cum ecclesiasticis, & pertinentijs suis, nec non paramentis, mobilibus, & alijs rebus ad usum diuinum deputatis, praefatis, & futuris congregationi Lateranensi canonice praedictorum, per eos iuxta eorum privilegia, & consuetudines, & regularia instituta regendam, & gubernandam scientia, auctoritate, & potestate

se similibus in perpetuum concedimus, damus, vniuersis quoque, & annuimus, & incorporamus, atque appropriamus. Ita quod licet dilecto filio Constantio de Mediolano eiusdem congregationis canonico, & pro ea in Romana Curia Procuratori generali, & quem ex nunc motu, scientia, & potestate praedicta in Praepositum Templi, ac monasterij vsque ad futurum Capitulum Generale per praedictam congregationem celebrandum deputamus ad hoc, ne interim Templum, & monasterium in temporalibus, & spiritualibus aliquod patiatur detrimentum, firma spe, fiduciaque conceptu, quod per ipsius Constantij laudabilia merita, & studium singularissimum Templum, & monasterium in eiusdem spiritualibus, & temporalibus plurimum suscipiet incrementa per se, vel alium, seu alios templi, & monasterij, Ecclesiae, olim S. Andreae, iurium, & pertinetiarum praedictorum corporalem possessionem propria auctoritate apprehendere, & perpetuo retinere, & inibi habitare, & residere, dicitur Cardinalis, seu cuiuslibet alterius licentia super hoc minime requisita. Et insuper motu, scientia, & auctoritate, ac potestate praedicta moderno Praeposito, & canonico, qui in dicto monasterio pro tempore habitauerint, quod omnibus, & singulis privilegijs, immunitatibus, exemptionibus, gratijs, libertatibus, & indulgijs tam à Sede apostolica, quam à Legatis eiusdem, seu Romano Pontificibus, seu pro talibus se gerentibus, aut Imperatoribus, Regibus, Principibus, Dominjs, & Potentatibus eis in genere, vel in specie concessis, & concedendis in dicto monasterio, & extra illud vti, & gaudere ipsoque Praeposito dicta Praepositura, qui pro tempore fuerit, mira, annulo, baculo, & alijs Pontificalibus insignijs vtatur, nec non in dicto Pacis Templo, ac intra septa dicti monasterij benedictionem solennem post Missarum, Vesperarum, & Matutarum solemniam, etiam si in benedictione huiusmodi aliqui Antistes, Cardinales, vel Sedis apostolicae Legatus praesens fuerit, elargiri liberè, ac licite possit, & valeat, sicuti recordationis Alexandri Papa Quarti praedecessoris nostri, quae incipit, Abbatibus, & alijs Constitutionibus, & ordinationibus apostolicis, nec non Ordinis, & congregationis praedictorum iuramento, confirmatione apostolica, vel quacunque firmitate alia roborata statutum, & consuetudinibus, ceterisque contrarijs nequaquam obstantibus, motu, scientia, & auctoritate praedicta concedimus pariter, & indulgemus. Proinde quod cura animarum olim dicta Ecclesia sancti Andreae propter erectionem huiusmodi nullatenus negligatur, sed eius congruo supportentur onera ante dicta. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae exemptionis, liberationis, erectionis, creationis, institutionis, concessionis, vniuersis, annexionis, incorporationis, appropriationis, deputacionis, indulgijs, & voluntatis infringere, vel si ausu temerario contraire: si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Roma apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicae 1453. 17. calend. Octobr. Pontificatus nostri anno decimotertio. Signata L. Crisui.

Sciendum tamen, licet in hoc priuilegio Pontifex monasterij canonicorum Lateranensium per illum erecti meminerit, nullum tamen monasterium, si de fabricis loquimur, Sixtum IV. iuxta templum Pacis prædictum erexisse: nam quod nunc cernitur, Oluerius Carafa Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, & congregationis canonicorum Lateranensium Protector optimè meritis à fundamentis erexit, vt ex inscriptione, quæ legitur in fascia perisiliorum aperte liquet. Quod monasterium anno MDIV. fuit absolutum cui prædictus Cardinalis suam Bibliothecam, & vineam extra portam Flaminiam, quam nunc etiam possidet, ex testamento legauit, sed nec vltos alio eidem monasterio redditus præter antiquos Ecclesiæ Parochialis sancti Andree prædictus Pontifex concessit, vt propter illorum tenuitatem necesse fuerit ab initio canonicos ibi degentes ex communibus contributionibus totius congregationis manuteneri, prout etiam in præsentiarum ex parte fieri solet. licet redditibus ex piourum quorundam legatis, & oblationibus nonnulli auctis.

IV. **N**ouissimè verò Perillustri Domiaus Gaspar Riualdus nobilis Romanus propter singularem affectum deuotionis, quem ad gloriosam Virginem Deiparam habebat, cernens Ecclesiam excipiendæ multitudini, ad ipsam cõfluenti, minus idoneam, nam maius altare, supra quod imago miraculosa Beatæ Virginis erat posita, mediam ferè calcidicam, quam Tribunalum dicimus, occupabat, de facello, in quo præfata Virginis imago decentius seruaretur, & consequenter Ecclesia liberanda, siue amplianda cogitauit, nec mora, consilio cum loci Abbate, Capituloque canonicorum communicato, & ab eisdem facultate habita, nouum sacellum maius à fundamentis excitauit, quod anno Domini 1612. inchoatum intra quadriennium fuit absolutum, in quo extruendo, nec non pretiosissimis lapidibus, elegantissimisque picturis tum ditando, tum exornando, plus quindecim millia nummorum aurocorum fertur impendisse: nam anno 1614. die secunda Iulij in festo Visitationis eiusdem Beatissimæ Virginis duodecim illustrissimi Cardinales post dictum sacellum absolutum, & imaginem Beatæ Virginis in eo locatam, capellam solemnem in templo Pacis habuerunt, in qua Reuerendissimus Pater Dominus Ioannes Chryostomus Neapolitanus loci Abbas Missam eum insignijs Pontificalibus solenniter cõtauit, & iuxta formam priuilegij proximè recitati populo solenniter benedixit, coram eisdem Cardinalibus, & indulgentias concessit. Anno verò proximè præterito, qui fuit millesimus sex centesimus vigesimus secundus præfatus Dominus Gaspar Riualdus nouum altare maius in eodè facello pretiosis lapidibus instructum, magni valoris, & miræ pulchritudinis fieri fecit, quod Reuerendissimus

D. Antonius Diaz Episcopus Casertanus hoc anno 1623. die decima nona Martij in festo sancti Iosephi ad honorem Dei, & Beatæ Virginis, & sancti Iosephi illius Sponsi solemniter consecrauit.

CAPVT TRIGESIMVM QVARTVM.

De fundatione Monasteriorum S. Crucis Cesenna, S. Maria Passionis Mediolani, & S. Maria Lacrymarum Castri Truij Diocesis Spoletana.

Anno 1484. quo Generale Capitulum coactum fuit Placentiæ, ac in illo renouati Rector Generalis R. P. D. Raphael de Placentia, Visitator D. Florentius Placentinus, D. Celsus Veronensis, D. Eusebius Mediolanensis, & D. Isaias Eflensis, Sixtus IV. Onuphrio referente die duodecima mensis Augusti ex hac vita migravit. Cui Pontifici cum renouatum esset, Ianuæ sanctimonialis à vitæ regularis obseruantia non parum decessisse, ad illas reformandas Venerabilem Patrem Dominum Matthæum Bossum nostræ congregationis canonicum destinauit, qui multis laboribus etiam cum vitæ periculo dictæ reformationi incumbens, illam feliciter ad Dei gloriam absoluuit. Extant illius duæ epistolæ ad Sixtum Quartum, quæ totam rei seriem continent, suntque in ordine 42. & 43. Sub eodem Pontifice inter Venerabiles Eremitas Augustinenses, & canonicos regulares Lateranenses is oritur circa verum sanctissimi Patris Augustini habitum, & institutum, parte qualibet in suo sensu abundante, & decertate. Scripsit Ambrosius Coriolanus librum ad Sixtum IV. quem Defensorium nuncupauit, contra quem Eusebius Coradus Mediolanensis auctoritatem Pontificis interpellauit, asserens librū multa falsa, & contumeliosa contra veritatem, & canonicum ordinem continere, petens illius lectionem interdicti, donec per aliquos à Pontifice delegatos purgaretur, quod tum ipse Sixtus IV. tum Innocentius VIII. Sixti successor præfuerit, extantque de hac ipsa re in nostro Archiuo Romano referipta Pontificum illorū manibus signata, quæ monstrabimus, cum eiusdem Eusebij libello ad Sixtum IV. & omnes Cardinales sui temporis, in quo breuiter multa errata in eodem libro Coriolani fuerunt adnotata. Libellus incipit in paucis conferam Pater Beatissime, ac Reuerendissime

Præfatus Cardinalis Chrysomus Ordo Domini, & in libro, & quod forsitan in causa extitit in Trifolium in Catalogo Scriptorum, & in Catalogo inter censendum libros Censuræ Defensorum omiserit, quod in libro autore in fronte aliorum suorum Romæ fuerat impressum, nec Trifolium potuit, qui Romanam impressuram, & illius Controuerisæ in Jacobo... conceptis verbis meminit. Ipse Pontifex ad lites sedandas, & scandala tu... promulgauit decretum, quod libro priuatione Generali commemorari. Sicut verò natura debitum soluentem, & malis communibus suffragijs Ioannem... Cibo Iansensem ex presbytero Castri Laurentij in Lucina Pontifice elegit... Augusti, qui dictus est lan o centius... sumus, & prudentissimus, &... Principibus etiam Infidelibus charus... Pontifex nostram congregationem amauit... Consilio Pacis à Sixto Quarto extructur... sancti Iosephi vitæ, iconibus, & pictur... admittis ornauit. Hoc autem anno in C... Comitij nostri decreuerunt, si mor... sanctæ Crucis Cesennæ, quod Sixtus... congregationem reducere, & Conuentum canonicorum... ceteri monasterij instituerent, nam erat... manualis à Portuensi cenobio... cum dicto cenobio Sixtus... Antiocheno suo familiari, ac etiam... quæ ex Onuphrio conijcio com... quæ, existente Rauenna sub Dom... canonici Portuenses, vt ceteri... Pontifici viacti Pontificum interdictum mi... illius ac dicti Prioratus omnes red... & vtrunque monasterium suppel... Verum elapsi biennio, & dicto Patriarcha illud per biennium... Prioratus omnes red... in Capitulo Generali electus fuit, &... dicto monasterio sanctæ Crucis P... sicut in ceteris collegijs, q... nullatenus pcederet. Postea ce... monasterij extra Ciuitatem iuxta... ab illo nunc dicitur sanctæ Crucis... factis ampla, cui nonnulla bona mo... Portuensis pro victu canonicorum is... fuerunt attributa, quod Pius Qu... erexit anno 1566. monaster... Ciuitatem adhuc manet.

Anno 1485. Generale Capitulum Rauennæ Rector Generalis R. P. D. Celsus Veronensis, Visitator D. Hieronymus Tarvisinus, & Antonius de Monteferrato hic fuit vir magnæ sanctitatis, & disciplinæ regularis zelantissimus